

Greyren itzalak I

Nik ez nuen *50 shades of Grey / 50 sombras de Grey / 50 nuances de Grey* (Greyren 50 itzal) liburua irakurtzeko asmorik. Pare bat arrazoi eman niezazkizuke, seguruen zuk zeuk dituzun berberak. Hedabideetan izugarrizko oihartzuna izan duen arren, eta normalean irakurtzeko zaletasuna ez duten irakurle askok irakurri badute ere, ez nuen irakurtzeko asmorik. Gauza bi jazo ziren, baina. Batetik bazkari bat. Dozena bat lagun. Aspaldian elkar ikusi gabekoak. Mahai-inguruko solasean liburuaren monopolioa irudikaezina izan zen. Hamahirutik bik irakurri gabe genuen. Erabat lekuz kanpo egon ginen bazkari hartan, hasieran txundituta eta gero besteek esaten zutenei adi. Gehienek normalean ez zuten irakurtzen, baina honek harrapatu egin zituen. Ahoz ahokoaren bidez heldu ziren liburu honetara. Ezagun/lankide/lagunek gomendatutako irakurketa izan omen zen. Bi ginen irakurri bakoak. Biok etxera bidean gindoazela lagunak galdetu zidan ea liburua irakurtzeko asmorik ote nuen. Ezetz erantzun nion. «Ez?, ba nik bai». Hamahirutik bakarrak kale. Neuk. Nolabaiteko harrotasunez esaten nuen ezezkoa, existitzen ez den zerbaiten hezurdura babesten ariko baintz legez.

Trilogia da Christian Grey eta Anastasia Steel-en maitasun istorioa kontatzen duena. Gehienek hiru liburutzarrak irakurriak zituzten (esaten dutenez hirugarrena soberan dago). Liburu bikaintzat hartzen zuen mahaiko askok. Ni harrituta nengoen, liburu honen gainean irakurritakoa ez zelako ona. Tira, liburu honen gainean irakurritako apurra txarra zen. Defendatzaile sutsuak ziren mahaikideak eta irakurketa ezinbestekotzat jo zuten, «eskoletan irakurri behar-

ko litzatekeena». Horrek ez zidan ezer piztu, ez bada kuriositate amiñi bat; txikiegia, laster ahaztu bainuen dena.

Bigarren jazoerak lagun min batekin du zerikusia. Ez dakit zelan hasi ginen liburu honetaz hizketan, zerk eman zingun oina. Liburua irakurri barik zuela aitortu zidan, baina denbora faltagatik (argitu behar dizuet nire laguna dena irakurtzearen aldeko dela, dena ikustearen aldeko). Irakurri behar genuela esan zidan, «zer ote den jakiteko, ez dizu kuriositaterik ere pizten?». Solasaldia luzea izan zen, eta tartean batez ere ezezkoan tematu nintzenez; garbizale, elitista eta baztertzaille deitu zidan. Min eman zidan horrek. Azkenean onartu nion arrazoi zuela, sarri zer ote den jakin barik berba egiten dugula. Agindu egin nion lehenengoa irakurriko nuela. Agindua bete dut. Irakurri dut. Lehenengoa, besteak iragar ditzaket lehenengoa irakurrita.

75 milioi kopia saldu du Grey-Steel istorioak. Sadomasokismoa pil-pilean dago irakurri dutenen artean. Ehunka urte dituen sadomasokismoa gauzarik eta *coolena* bilakatu da. Heriotzaren bat ere izan da liburuan azaltzen diren jarduera sexualak praktikan jarri nahi izan eta asmatu ez dutenen artean. 145 milioi dolarreko irabazitik gora jaso du argitaletxeak. Idazlea aberats bilakatu da. Argitaletxea ere bai. Filma egingo dute antzezle eder birekin, jakina (*Pretty Woman* filmeko eskubideak erosiak dituztenek seguruen horiek ere erosiko dituzte, esperientziak argi esaten baitie zerk ematen duen audientzia). Munduan barrena hizkuntza mordo batera itzulia izan da liburua. Lasai, irakurle aztoratu hori, Axularri ez diozu kandelarik piztu behar izango, euskarak ez du bere pozoirik probatu behar izan. Salbu dugu. Kutsadura milaka euskal herritarrengana ailegatu da, baina ez euskarara. Nik espainieraz irakurri behar izan dut. Beste askok frantsez egin dute, seguruen. Kritikarik ere ez da gurean egin (edo ez dut aurkitu), beraz; hedabideetan irakurritakoak eta neure moduko beste baztertzailleek esandako txakurkeriak izan ditut aurrekari liburua irakurtzen hasteko unean. Agian horregatik lauzpabost lerro idazten ari natzaizu hementxe.

Greyren itzalak II

Liburu dendatan txoko ikusgarrian dago. Jakina, hainbeste saltzen badu, non bestela? Nik erositako liburua paper birziklatuarekin egina dago. Ekosistema zaindu behar delako, noski. 500 orrialdetik gora du lehenengo liburua. Ai ene. Hirukoan eros dezakezu edo banaka. Nik lagunari lehenengoa irakurriko nuela agindu nion eta beraz bakana hartu nuen. Lehenengo ustekabea: bakarra erosiz gero 17,50 euro. Hirurak 34,50 euro. Bai, hau beste eztabaida bat da, baina 200 orrialdeko euskarazko eleberri bat 18 euro ordaindu berri dut. Bai, bai, badakit, ez iezadazu esan ondo dakidana.

Tira, murgil gaitetzen irakurketan. Amai dezagun lehenbiziko «mitoarekin» edo liburu honek ei duen erakarpen garrantzitsu batekin: pornografiarik ez dago. Agian erotismoa, baina hortik gora, ez. Alua, zakilaren tentetasuna, klitoria eta horrelako berbak aurkituko dituzu. Hori eskandalua bada... Bazkalkideek esaten zuten «izugarri igartzen da sexu zatiak emakume batek idatzitakoak direla». Tira, ba emakumeak apur bat ezagutzen dituen gizon batek ederto batean idatz zitzakeen zati horiek.

Zirkulu handia eginez mugitzen du atzamarra; ni neu hedatuz, bultzatzen, eta bere mihiak atzamarraren erritmoa jarraitzen du neure klitori inguruan. Urru egiten dut. Gehiegi da. Gorputzak atsedean eman diezaion eskatzen dit eta ezin diot ezezkoari utsi. Banoa. Orgasmoak hartu nau, pentsamendu koherente oro galdu dut, eta barrutik iraulkatzen ari naiz, behin eta berriz.

Zer? Emakume izan behar da hori idazteko? Mesedez. Agian gure amari aztogarriak egingo zaizkio horiek denak, baina, zinez esaten diotsut, ez da hainbesterako. Batzuk itzel berotu dira horiekin. Berotze kontuetan bakoitza mundu bat da, eta ez naiz horretan sartuko. Niri apur bat aspergari eta errepikakorrek egin zaizkit. Pentsatzen egon naiz euskal literaturak dituen sexu zatietan, deskripzioetan... eta esango nuke ez direla asko. Gogoan ditudan azkenak *Twist*

eleberrian ageri direnak, eta hobeak dira... edo iruditu zaizkit. Hori esan eta gero, esan nezake ia hogeigarren orrialdean liburuan gertatuko den guztia asma zenezakeela. Hau da, erraz aurreikus litekeela gertatuko dena, besteak beste, eleberrri erromantikoek antzeko eskema jarraitzen dutelako. Emakume galdua, gizon aparta, emakumearen sufrikarioa, gizonak salbatzen du, zoriontsu dira bizitza osoan eta heriotzatik gora ere bai. Honek ere jarraitzen du.

Zertaz doa hau dena? Christian Grey gizon boteretsu, kontrolatzaile eta aberatsa da. Ederretan ederrena. Ederra goa oraindik (ea zein antzezle topatzen duten). Anastasia Steel gazte eta xaloak autoestimu arazoak ditu. Bere pisukide ederraren aurrean bera txiki-txiki sentitzen da sarri, bera ez baita ederra, arrunta baizik. Gainera, okerrago dena: ez du familia dirudunik. Anastasiak elkarrizketa egingo dio Christiani unibertsitateko aldizkarirako. Ez dakit honezkerokoz asmatu ote duzun, baina badaezpada esango dizut. Gizonak badu iluntasunik, tartean sadomasokismorako zaletasuna. Anastasia gazteak betiko maitatuko duen Printze Urdina nahi du, eta, tamalez, ez du Barricadarik entzun; egin izan balu jakingo luke dagoeneko ez dagoela Printze Urdinik. Hiru liburutzar, sexuz-edo zipriztinduak, beti-betikoa kontatzeko. Eleberrri erromantikoek behin eta berriro errepikatzen duten maitasun erromantikoaren mantra zaharkituari eusteko. Emakume eder, xalo eta babesgabeak Alfa Arraren beharra du, bere babesa behar du. Bere maitasuna eskuratzeko hamaika zirrikitu (edo sufrikario) jarraitu beharko du, oztopoak oztopo, baina, maitasuna gailenduko da. Ongia gaizkiaren gainetik. Enfin. Liburua amaitzerakoan horixe da ozen esan dudana berba.

Greyren itzalak III

Akorduan dut nire bazkalkideek eskolan ezinbesteko irakurketa izan beharko lukeela esaten zutenekoa. Itxaroten dut, etorkizuneko emakumeen onerako, liburu honen ira-

kurketa egiten bada, irakurketa kritikoa izango dela (irakurketa orok kritikoa beharko luke, jakina). Pentsatzen jarrita, bai, liburu hau irakurri beharko litzateke eskoletan. Literatura irakasle punki batekin, ahal dela. Beharbada azalduko litzaieke emakume batek ez duela Alfa Arraren beharrik, eta ez duela maitasun erromantiko goraipatu horren beharrik ere. Maitasuna beste gauza bat dela azaldu beharko lieke gu-re punkiak, bizitza beste gauza bat dela... eta amaitzen den arte, ez dela amaitzen. Beste lagun bati kontatu nion Greyren kontuak irakurtzen ari nintzela (berak ere irakurri barik du). Argi esan dit: «Mamu horiek denak akabatu behar ditugu, hilko gaituzte bestela». Arrazoi duela uste dut. Ez dut esan nahi erromantikotasunaren elementu guztiekin amaitu behar denik. Esan nahi dut guk salbatuko dugula geure burua. Eta gizarte honek literaturarekin, zinemarekin, publizitatearekin eta beste edozein aitzakiarekin otzan nahi gaituela, Alfa Arraren aurrean mantso. Liburua amaitu ostean haserretu naiz. 75 milioi kopia saldu ditu; beraz, hortik gorako irakurleak izan ditu. Zer gertatzen zaie/zaigu emakumeoi? Zer gertatzen zaie gizonei? Nancy Hustonen elkarriketa bat irakurtzen aritu naiz. Munduaren hastapena da emakumea, eta gizonak emakumearen gaineko eskubidea arautzeko joera izan du beti.

50 shades of Grey / 50 sombras de Grey / 50 nuances de Grey (Greyren 50 itzal) liburua salmenta eta irakurketan oso arrakastatsua izan bada ere, izan da haren kontra egin duenik. *Journal of Women's Health* aldizkarian agertutako artikulu batean gogor salatzen zuten liburua. AEBetako Ohioko Unibertsitatean ikerlari zenbaitek aztertu egin zuten liburua. Genero indarkeriari eusteko baliagarria dela ondorioztatu zuten, protagonista bien arteko harremanean bortxa nagusi dela, gehiegikeria emozionalak gertatzen direla. Arrazoi du. Gizonezko protagonistak bikotekidea barkartzeko ahalegina egiten du, sakelakoa begiratzen dio, ordenagailua... zelatzen du etengabe. Dena maitasunaren izenean; izan ere, izugarri «maite» du protagonistak (Chris-

tianek) emakume gaixo eta babesgabea (Anastasia). Literaturan oso eder gera litekeela pentsa lezake norbaitek, baina eramán dezagun bizitza errealera, agian horrela ikusiko dugu benetan zer saldu nahi digun liburu honek.

Amaitzeko, aurkitu dudán bitxikeria bat. Kontakizun hau berez *Twilight / Crepúsculo / Fascination* (Ilunabarra) liburuaren zale batzuek idatzi ei zuten sarean fanfiction.net helbidean (dagoeneko ez dago), tartean E.L. Jamesek. Anastasia eta Christian, hasieran, Isabella eta Edward ziren, *Twilight* liburuko pertsonaia nagusien moduan. The Vintage (Random House) argitaletxeak eskubideak erosi zituenean, kontakizuna moldatu zuten eta sortu zen hizpide izan dugun liburua.¶